

PÄÄTOIMITTAJAN VAIHTUESSA ON AIKA JÄTTÄÄ HYVÄSTIT KULTTUURIMITTARILLE JA ANTAA KESÄN KOITTA WAGNERILLE. VIIMEISESSÄ KULTTUURIMITTARISSA ANNETAAN VINKKEJÄ KULTTUURIKESÄÄN 2000 JA MUISTELLAAN MENNEITÄ.

Maankäyttö on usean vuoden ajan ollut maailman ainoa maanmittausalan lehti, jossa kirjoitetaan kulttuuris-

ta. Aina ulkomaita myöten on huomattu "surveying journal", jossa on esitelty niin suomalaista kuin myös kansainvälistä oopperaa. Erityisesti oopperan vahvassa maassa Saksassa Maankäyttö on huomattu siinä missä Suomessa tuotetut latinankieliset tangotkin. No ainakin kuriositeetti on herättänyt huomiota – ja osin hilpeyttäkin.

Ainakin varmaa on se, että kulttuurimittarista tuli varsinkin alkuvaiheessa enemmän palautetta kuin muusta lehdestä yhteensä. Yllättävää sen sijaan oli, että kommentteista noin 90 prosenttia oli

KESÄ KOITTA WAGNERILLE

myönteisiä ja kehotti kulttuurimittaria jatkamaan. Maankäytön lukijoissa on varsin paljon kulttuurinharrastajia ja entistä useammin heitä tapaa myöskin oopperan lämpiöissä. Lieneekö Kulttuurimittarilla ollut vaikutusta – tuskin, luultavammin kyseessä on kulttuuri- ja oopperakiinnostuksen yleinen lisääntyminen. Materiaalisten arvojen lisäksi ja työn vastapainoksi kaivataan myös henkistä pääomaa. Ilmeisesti tästä syystä lehden avaus perinteisen maanmittauksen ulkopuolelle tuotti niin hyvää palautetta.

Viimeinen kulttuurimittari antaa vinkkejä kulttuurikesän 2000 tärkeistä.

Viimeinen kulttuurimittari antaa vinkkejä kulttuurikesän 2000 tärkeistä.

SUOMEN KANSALLISOOPPERA

KESÄ KOITTA WAGNERILLE HELSINGISSÄ...

Suomen Kansallisooppera päättää osin hallintokiistojen sävyttämän kautensa kahteen Wagnerin *Nibelungin sormus* -tetralogian esitykseen touko-kesäkuussa. Neljän illan ja yli 15 tunnin mittainen teoskokonaisuus esitetään lähes peräkkäisinä iltoina nyt ensimmäistä kertaa yhtenä kokonaisuutena Suomessa. Kansallisoopperan produktion ohjaus, lavastus ja orkesterisoitto ovat keränneet loistavat arvostelut, samoin pääosa laulajista on ollut maailmanluokkaa. Nyt on lopultakin mahdollisuus nähdä ja kokea, miten teosjärkaleen langat punoutuvat alusta loppuun saakka yhteen. Tulossa on kenties merkittävin elämys, joka oopperassa on mahdollista kokea. Ringin yksittäisten osien toteutumista on seurattu Maankäytön sivuille koko sen pitkän valmistelun ajan.

Kansallisoopperan Ringin toteutuk-

sesta vastaavat maineikas Wagner-ohjaaja **Götz Friedrich**, jolle Kansallisoopperan Ring on jo kolmas. Kansallisoopperassa hän yhdistelee tuoreella tavalla uusia näkökulmia omaan ohjaajan laatuunsa. Onnistumisen kannalta keskeinen elementti on **Gottfried Pilzin** luoma visuaalinen ja mielikuvituksellinen lavastus. Armoitetun Wagner-kapellimestarin **Leif Segerstamin** johdolla uudessa oopperatalossa on kuultu parasta wagner-sointia, mitä vain voi toivoa. Sointupurkauksiin Segerstam osaa yhdistää myös erittäin kauniisti soivia ja nyansoituja herkkiä sävyjä.

Ringin laulajalistassa yhdistyvät kotimaiset nimet kansainvälisiin tähtiin. Solisteista voidaan mainita mm. **Matti Salminen**, **Susan Marie Pierson** ja **Karan Armstrong**, **Stig Fogh Andersen**, **Arild Helleland**, **Jorma Silvasti**, **Esa Ruuttunen**, **Jukka Rasilainen**, **Mette Ejsing**, **Pirkko Törnqvist-Paakkanen**, **Raimo Sirkiä** ja **Eeva-Liisa Saarinen**.

Ne, jotka eivät onnistu saamaan lippuja tämänkertaiseen kahteen Ringiin, voivat yrittää uudelleen syksyllä 2001, jolloin esitetään vielä kaksi sykliä. Touko-kesäkuun syklejä on Suomeen tulossa seuraamaan useampi satapäinen wagneriaani joukko ulkomailta.

SAVONLINNASSA AIKA JA UNI SEKÄ LEMMENJUOMA KIBBUTSILLA

Savonlinnan oopperajuhlien kesän 2000 ohjelmiston uutuus on *Aika ja uni* -kokonaisuus. Se on kolmen säveltäjän – Herman Rechbergerin, Olli Kortekankaan sekä Kalevi Ahon – teoskokonaisuus, joka perustuu Paavo Rintalan librettoon. Kyseessä on Savonlinnan oopperajuhlien tilausteos ja tiettävästi maailman ensimmäinen samanaikaisesti kolmelta säveltäjältä tilattu oopperakokonaisuus.

Trilogia alkaa Rechbergerin oratorio-

FAUST PALAA JÄLLEEN
SAVONLINNAAN.
KUVASSA VUODEN 1999
FAUST JA MEFISTO,
JIANYI ZHANG JA ROBERT HALE.

© Värsuomi Oy Matti Kolho

maisella teoksella ...nunc et semper... (...nyt ja aina...). Tässä puoli tuntia kestävässä freskossa on pääosa kuorolla. Oopperatrilogian toinen osa, Olli Kortekankaan säveltämä *Marian rakkaus* perustuu Paavo Rintalan samannimiseen romaaniin. Runsaan tunnin kestävä ooppera sijoittuu 1900-luvun Eurooppaan, ja sen taustalla on todellinen tarina nuoresta naisesta ja hänen sulhasestaan, tunnetusta teologista ja kirjailijasta, joka kuoli marttyyrina uskonnollisen ja poliittisen vakauksensa vuoksi. Viimeinen osa Kalevi Ahon säveltämä nelikohtauksinen ooppera *Salaisuuksien kirja*. Ooppera tulkitsee epätavallisista näkökulmista niitä tapahtumia ja ilmiöitä, jotka ovat ratkaisevimmin vaikuttaneet koko länsimaisen kulttuurin olemukseen. Oopperan perusproblematiikka keskittyy totuuden käsitteeseen: mitä on totuus, kuka sen määritte-

lee ja mistä tietää, onko totuutta manipuloitu?

Oopperajuhlien taiteellinen johtaja **Jorma Hynninen** laulaa yhden päärooleista (Bertrand Person) ja hän on läsnä kertojana jokaisessa oopperassa. Kalevi Ahon säveltämät väliaariat kuljettavat Hynnisen laulamina kuulijat teoksesta toiseen. Hynnisen ohella trilogiassa laulavat mm. **Monica Groop**, **Hannu Niemelä** sekä **Esa Ruuttunen**. Oopperat johtaa **Osmo Vänskä**, joka on kunnostautunut etenkin Ahon musiikin tulkitsijana.

Aika ja uni -teoksen lisäksi Savonlinnassa esitetään Gounod'n *Faust* ja Verdin *Kohtalon voima*. Myös Mozartin *Taikauihu August Everdingin* rakastettuna ohjauksena palaa jälleen ohjelmistoon. Sen suosio kertoo, että *Taikauihulun* esitykset myytiin jälleen ensimmäisenä loppuun. Verdin *Kohtalon voima* on ohjauksellisesti

staattinen mutta musiikillisesti vahva esitys. Sen sijaan Gounod'n *Faust* herätti jo heti ensimmäisenä esitysvuotenaan valtaosin suitsuttavia arvioita – sen sopivalla tavalla moderni – **Vilppu Kiljusen** – ohjaus täytti useimpien toiveet. Kun teos on vielä miehitetty **Robert Halen** tasoisella Mefistolla – 30-vuoden kokemus maailman johtavilla oopperalavoilla kyseisen roolin tulkitsijana – sekä **Nina Stemmen** ja **Gabriel Suovasen** tapaisilla nousevilla kyvyillä, on musiikkinautinto taattu.

The New Israeli Opera, joka toimii Tel Avivissa, tuo ensi kesänä Savonlinnan Oopperajuhlille kaksi täysin israelilaisin voimin toteutettua produktiota. Donitzettin Lemmenjuoma on siirretty viime vuosisadan Italiasta 50-luvun kibbutsiin. Lavalla on auringonkukkia ja appelsiinipuita ja sotilaat maastopukuisia

kommandojoukkoja, jotka tulevat laskuvarjoilla. Tavoitteena on ollut hauska ja viihdyttävä katsomiskokemus – mielenkiinnolla odottaa, miten idea toimii käytännössä.

Kuitenkin painokkaampi tuominen on Richard Straussin *Elektra*, joka saa ensiillan Cesarean ensimmäisillä musiikkijuhlilla ensi kesäkuussa. Juhlat pidetään 2000 vuotta vanhassa amfiteatterissa meren rannalla. Ohjaus on suunniteltu myös Olavinlinnaa silmälläpitäen. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun ooppera tekee Straussin teoksen Israelissa.

Lemmenjuoma nähdään Olavinlinnassa Savonlinnan oopperajuhlilla neljä kertaa ja *Elektra* kaksi kertaa. Molemmat johtaa Israelin uuden oopperan taiteellinen johtaja **Asher Fisch**. Vastavuoroisesti Savonlinnan *Kohtalon voima* nähdään kesällä 2002 Cesarean oopperajuhlilla.

Kesän 2000 uutuuksiin kuuluu myös Olavinlinnan uusi katsomo, joka lupaa katsomisnautinnosta entistä mukavamman myös katsomon puolelle.

... JA BAYREUTHISSA

Kulttuurimittarin erityisen suosion kohteena on jo useana vuonna ollut pelkästään Wagnerin oopperoille omistetut Bayreuthin musiikkijuhlat. Tänä kesänä kiinnostus on tavallistakin suurempi, sillä nyt on vuorossa jälleen uusi *Ringin* kokonaisproduktio. Bayreuth on ainoita oopperataloja maailmassa, jossa *Ring* valmistetaan kerralla kokonaisuutena esityskuntoon. Noin viiden vuoden välein luodaan uusi kokonaisnäkemys, joka usein on ohjannut muita Wagner-ohjauksia vuosikausia. Kun edellinen Bayreuthin *Ring* oli ohjauksen ja lavastuksen osalta pääosin pettymys eikä esitys kypsynyt edes vuosien myötä, ovat odotukset tällä kertaa korkealla.

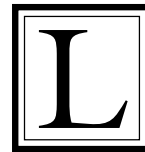
Uuden *Ringin* ohjauksesta vastaa **Jürgen Flimm** ja lavastuksesta **Erich Wonder** (mm. **Müllerin** *Tristan ja Isolde*) sekä musiikillisesta johdosta **Giuseppe Sinopoli**. Keskeisissä tehtävissä esiintyvät **Alan Titus** (Wotan), **Gabriele Schnaut** (Brünnhilde), **Wolfgang Schmidt** (Siegfried), **Günther von Kannen** (Alberich), **Michael Howard** (Mime), **John Tomlinson** (Hagen) ja **Violeta Urmana** (Waltraute). Suurimman kohun ja kiinnostuksen kohteena on Valkyysia, jossa laulavat **Plácido Domingo** Siegmundina sekä **Waltraud Meier** Sieglindena. Internetissä *Valkyyrian* lipuista pyydetään jopa 15 000 Suomen markkaa. Suomalaiset laulajat ovat hyvin esillä Bayreuthissa, sillä ensi kesänä siellä laulavat **Johann Tilli**

(Fasolt), **Laura Nykänen** (Flosshilde) sekä **Jyrki Korhonen** *Mestarilaulajien* Hans Folzina.

Ringin lisäksi Bayreuthin ohjelmistossa ovat *Nürnbergin mestarilaulajat*, *Parsifal* sekä viime vuoden suurmenestys, **Keith Warnerin** ohjaama ja **Antonio Pappanon** johtama *Lohengrin*.

UUSILLE URILLE?

Jokaisen lehden tarkoitus on herättää keskustelua. Ainakin sen tehtävän kulttuurimittari on täyttänyt. Kuitenkin aika aikaa kutakin. Nyt Maankäytön päätoimittajan vaihtuessa on sopiva aika arvioida lehden sisältöä ja linjaa uudelleen sekä päättää Kulttuurimittarin tarjominen Suomen ja maailman kulttuuri-metropoleissa. On aika avata palsta vaikkapa metsästys- ja kalastusmittarille. Montako kiloa muikkua onnistuit saalistamaan viime viikolla?

okakuinen aamuhämärä peittää laajan suon. Puuton satojen hehtaarien neva on hiljainen. Äännetömyys on rikkumaton. Hämärän varjot vaihtelevat mättäittäin. Hiljaisuus on pelottavaa. Nevan keskellä kakkärämäntysaari tarjoaa suojan. Niin kuin se on tehnyt jo melkein kolmekymmentä vuotta. Se kutsuu vuosi vuoden jälkeen. Milloin lyhyemmän, milloin pitemmän matkan takaa.

Istun repulleni. On aika odottaa. Kuinka kauan? En tiedä. Tiedän suunnan, johon katse on kiinnitettävä. Sieltä ne tulevat aina. Oli kuulas pakkasaamu, satoi tai tuuli. Mutta sieltä ne tulevat, lienevät tulleet vuosisatoja. Vain suo osaa kertoa kuinka kauan näin on ollut. Ja miksi. On odotettava. Maltettava. Kuunneltava hiljaisuutta. Ja oltava valmiina.

Hämärä on pitkä lokakuussa. Päivän valkeneminen kestää. Ei tullut kuulasta pakkasaamaa kuten toivoin. Myönnän sen olevan harvinaista. Auringon ensimmäiset pitkät säteet aavalla nevalle sykähdytävät aina. En koe sitä tänään. On pilvistä. Tuuletona. Hyvän näinkin, kun ei sada. Saanhan olla täällä jälleen. Kaivan repusta termospullon. Kuuma kahvi levittää lämpöään vartaloon. Suljen repun. Sivutaskusta pullottaa vanha käyrävarsi. Tikut ja kessut ovat tallessa. Vuoteen en ole niihin koskenut. On ladattava piippu. Sytytän ja kirvelevä savu maistuu tutulta. Se maistuu eränkäynniltä.